
Публикуван на: 16-06-2006

Източник: [Портал ЕВРОПА](#)

НАВЪРШВА СЕ ЕДИН МЕСЕЦ ОТ ДОКЛАДА НА ОЛИ РЕН.

На 16 май в 16 часа и 1 минута Портал ЕВРОПА първи разпространи мониторинговия доклад на Европейската комисия.

Един ден по-късно Портал ЕВРОПА ви предложи – един до друг за сравнение – [майския доклад](#) и [ноемврийския](#).

Месец по-късно Портал ЕВРОПА ви предлага – пак един до друг за сравнение – майския доклад на ЕК и [юнския План за действие](#) на МС.

Вече цял месец българското обществено пространство обсъжда факта, че в доклада си от 16 май екипът на комисаря по разширяването Оли Рен не препоръча на Европейския съвет категорична присъединителна дата за България и Румъния.

Днес, 16 юни, по случай навършването на един месец от представянето на придобилия такава голяма известност доклад, екипът на Портал ЕВРОПА ви представя един текст, публикуван на 17 май.

Умишлено в тези няколко параграфа споменахме толкова много дати.

Причината е, че авторът на текста смята, че датата, на която ще се случи присъединяването ни към ЕС, няма значение:

Наистина ли е важна присъединителната дата за България и Румъния?

*Давид Крал, председател на Института за европейска политика EUROPEUM – Чехия
17 май 2006 г.*

Политическите кръгове в Европа с интерес очакваха тазседмичната присъда на Европейската комисия за това, дали двете балкански страни са готови за присъединяване от 1 януари 2007 г. Очакваше се Комисията да не даде недвусмислен зелен сигнал за присъединяването на двете държави от догодина, с аргумента, че е необходим още по-голям напредък преди да може да се вземе окончателното решение за членството. Сферата, върху която се съсредоточават най-вече притесненията на чиновниците от ЕК, е Правосъдие и Вътрешни работи – а именно, че двете страни трябва да покажат по-голям напредък в борбата срещу корупцията по високите етажи, организираната престъпност и преустройството на съдебната система.

Обяснимо е решението на ЕК да отложи окончателната си препоръка към страните-членки за есента на 2006-а година в следващия си доклад, очакван през октомври. Беше подчертано, че ако ЕК каже "да" още на този етап, тя ще изгуби по-голямата част от лостовите си, които сега държи здраво за упражняване на влияние върху процеса на реформи в двете страни. Същевременно, да предложи отлагане още на този етап би имало много сходен ефект – понеже присъединяването може да бъде забавено само с една година. От друга страна отлагането на решението за присъединителна дата

има и сериозно отражение в националните парламенти. Не е без значение, че едва 15 страни-членки са ратифицирали досега присъединителния договор. Германският Бундестаг изпрати ясни сигнали, че ще изчака препоръката на ЕК – чието даване бе отложено, и това ще забави още повече ратификационния процес. Следователно, възниква въпросът за залозите от присъединяването през 2007 или 2008 – както за ЕС, така и за България и Румъния.

Що се отнася до областите, на които ЕК държи толкова много – трудно е да си представим, че България и Румъния лесно биха могли да решат всичките си проблеми, свързани с организираната престъпност, корупцията и правосъдието за оставащите пет месеца – или максимум година и половина, ако все пак членството бъде отложено. Тези проблеми са мащабни и дълготрайни. По-трудно е те да бъдат решавани, отколкото да се приемат другите, по-скоро технически, мерки (като създаване на разплащателни агенции за земеделските субсидии, или хармонизиране на оставащото законодателство с *acquis*, включително например хранителните стандарти за качество). Натискът на Комисията за демонстриране на видими резултати в борбата срещу престъпността и корупцията, включително с повдигнати обвинения убедителни присъди, изглежда твърде неуместен. Тези мерки обикновено изискват широкомащабни следствия, събиране на доказателствен материал и продължителни съдебни процеси. Натискът да се обвиняват и осъждат хора по най-бързия начин може да доведе до сериозни недостатъци в наказателните процедури, особено предвид факта, че цялостните съдебни системи и на двете страни е обект на силни критики. Фактът, че Румъния била постигнала по-голям напредък от България през последната година също не е толкова важен – организираната престъпност и корупцията си остават много сериозен проблем и за двете страни. Така че, вместо да се фиксира толкова много върху резултата, Комисията би трябвало да настоява и пред двете страни, особено пред България, да подобряват още цялостната рамка за гарантиране на ефективността на тези политики и след присъединяването, включая разширяване независимостта на съдебната система и обличането на хората от следствието и другите правоохранителни институции с повече разследваща власт спрямо политическата корупция и организираната престъпност.

Тази задача е дори още по-трудна, понеже нейната оценка реално надхвърля един обикновен "чек-лист" със закони, които все още не са хармонизирани с *acquis* – тази оценка е най-вече за цялостната ефективност на определена политика, и за изпълнението на широкия политически критерий за върховенството на закона. Ако Комисията действително имаше "сериозно безпокойство" за способността на двете страни да се приравнят към европейските стандарти в тези сфери, тя изобщо нямаше да препоръча сключването на присъединителния договор – понеже няколкото месеца или година не биха довели до действително съществена разлика.

От своя страна България и Румъния често изтъкват, че отлагането на членството би изпратило негативни сигнали към гражданите – както на двете страни, така и вероятно на другите кандидати за членство. Това е съмнително – нивата на подкрепа за ЕС и двете страни продължават да са изключително високи, значително по-високи от тези в 25-е. Освен това не се подлага на съмнение тяхното членство като такова – какъвто е случаят със страните от Западните Балкани и Турция, които се приемат за кандидати в политическия смисъл на думата, но твърде малък е напредъкът по пътя им, водещ към ЕС.

Другият въпрос е дали ще има промяна по отношение на възможностите на двете страни, ако те станат членки на Клуба още през 2007 г., да участват в стратегическите и съдбоносни решения, които се вземат в ЕС. И в това няма да има промяна. Преговорите за финансовите перспективи за

периода 2007-20013 г. бяха приключени без тях, и в тях вече е включен финансовия дял за двете държави. Преразглеждането на общата селскостопанска политика, ако изобщо се случи, няма да е преди 2009 г., а е и по-вероятно да се продължи в сегашната рамка до 2013 година. Следващите избори за депутати в Европейския парламент също ще се състоят през 2009 г., както и съставянето на новата Европейска комисия, а тогава и двете държави ще са вече вътре. Така че може би единственият голям въпрос, по който двете държави биха могли да искат да се произнесат, е бъдещето на Конституционния договор. 2007-а може да е ключова година в това отношение, заради изборите във Франция и Холандия и предстоящото германско председателство на ЕС, решено да върне в дневния ред въпроса за Европейската конституция. Даже и лидерите на ЕС да решат да погребат сегашния Конституционен договор и да приемат по-малко обемна негова версия, Междуправителствената конференция не се очаква да бъде свикана преди втората половина на 2007-а или през 2008-а година. И тъй като преговорите ще отнемат известно време, България и Румъния вече ще са станали членки, а ако не са, може да им бъде даден статут на пълноправни участници в Междуправителствената конференция – какъвто беше случаят с 10-е тогавашни кандидатки през 2003-а, понеже те ще трябва да ратифицират новия договор, ако той бъде подписан през 2008-а. Следователно, разликата дали ще се присъединят през 2007 или през 2008 си остава най-вече символична – двете страни няма да участват във всекидневния процес на вземане на решения (въпреки че те вече го правят като наблюдатели), но не е вероятно без тях да бъдат взети големи стратегически решения.

Няма съмнение, че двете страни все още трябва да се съсредоточат върху подготовката им за членство, без оглед на това какво крайно решение за присъединителната им дата ще бъде взето. Техните ръководители трябва да разберат, че ако посочените от ЕК проблеми останат, страните-членки ще се вслушат внимателно в предупреждението и ще бъдат задействани здрави механизми за мониторинг или ще бъдат активирани предпазните клаузи, предвидени в присъединителния договор. Ако двете страни съумеят да използват ефективно оставащото време, ще се намали възможността те да бъдат третирани като второкласни (даже третокласни) членки. А пък ЕС трябва да се съсредоточи в това да продължи натиска върху двете страни да извършват структурни промени, а не да се фокусира върху това, срещу колко високопоставени личности са повдигнати обвинения.

Авторът [Давид Крал](#) е завършил право в Charles University. Председател е на чешкия [Институт по европейска политика EUROPEUM](#) от 2000 г. и е негов програмен директор по европейски политики. Чете лекции в Университета по публична администрация и международни отношения в Прага. Бил е в съветническия екип на външния министър и премиера на Чехия по време на работата на Конвента за бъдещето на Европа и Междуправителствената конференция през 2003/2004 г. В директорския борд е на PASOS (Policy Association for an Open Society).